لە بری پرلیتاریا، دەسن مگەل!.. جەمال کەشش

سایی خونە موژدە بەخشکان! سایی بەهەزبوونەوەی کەمانیستکان!

سلاڤەی ژیژک کتبێکی بە ناوی "سایی خونە ترسناکەکان" هەیە، وەرگێڕی کارامەی بواری هزر و فەلسەفە، ئەرسەلان ئەفراسیاو بە کوردی وەریگێڕاوە. بەکارهێنانی ئەم دەستە واژەیە وەک میتافەرێکی ئاوەژوو، تەنها بە چەکردنەوەی مەبەست بووە بە دەرکەوتنەوەی شەبەنگێکی سور. کتێبەکە پتر لەدەیەکە نوسراوە، سایی بەهەزبوونی ئاستی پەپلیستی توندڕەو، پوکانەوەی عەقلانیەت و جەنگ.
کیشان ئیسپە هانگیزی، مامۆستای زانکۆی زوریخ لە نوێترین چاوپێکەوتنی لەگەڵ ڕۆژنامەی دەر بوند (بەرلین، بڕواستی ئەمە لە سەردەمی لەدایکبونی نەزمێکی نوێ جیهانیدا دەژین کە بڕیارێکی خراپکار لەئەتکراتکان شەیان لە دژی کەمەگای ئازاد و دیموکراسیکەی ئەمە ڕاگەیاندووە. ئەمە لە نێو ئاوگەڵکی ئابوری و هێکەڵەی دەزگاکانی ڕاگەیاندن گیرمان خواردووە، هەگای دەرچوون زەر مەترسیدارە).١
سیاسەت و ئایدیەلۆژیای هەوتکی بە هەژمون و هەیبەتی بەرژوازی، پاراستنی کەمایەتیە نەتەوەیی و هەگەزیەکان، هەنگرتنی کلتورەکان و مافی گروپەکان و دایەلگی نێوان ئاینەکان و بەرگری لە کەمەی پلکە زێرینەکان و پاراوەزخراوەکان و فەمینیستی جەندەری و مافەکانی پەنابەران و کرێکارانی کچکردوو،...پاشکشەی لەبەرامبەر کەنسەرفەتیفە ڕاستەوەکان و ئیسلامفەبیا و بزووتنەوە نیو-فاشیستەکاندا کردووە. ئەم دەورانە بە کۆتایی ڤکیزم و پلیتەکەی کەنکتنس دەناسرێت، بەڵام بە ئەمانە پیدا بوون؟
لەڕاستیدا، خی ئەمە پرسیەکی یەکجار ئاڵۆزە لە کەمەگای ئەمەی سەرمایەدا و لە نێو دەورانی سیستەمکەدایە. هەکخستنەوەی بازاڕی کار و سەرمایە و جیۆپلیتیکی نوێ لە ئاستی جیهاندا، بەتایبەت پشکەوتنە تەکنەلۆژیەکان لەبواری دجیتاڵ و زیرەکی دەستکردا، شەی غەززە و ئۆکرانیا، ...هتد.
بەڵام ئەوەی تایبەتیەکی بنچینەیی تر لەم جگەکەیە، هەر ئەو هەوتەی بەرژوازی بوو، کە کەمینیزمی چینی کرێکاری وەک کوشندەترین دەرد و بەڵا لە کەمەگا ڕاو دەنا. هەر لە بەنگلادیش و ئەندنوسیاوە بگرە تا ئەمریکای لاتین و تا ئۆفگانستان و پاکستان

و ئـــران، بـ کودتـــای ـاســـتـوخ و دامـزرانـــدنی حکـــومـتـ پـرـکسیسـکان، یان بـهـزکردنی تاوانبارترین بزووتنـوـ سیاسیـیـ مافیاییـکان ، یان هـردوکیان وـک ئـستای عـراق. هیچ بوارـک و هیچ شوـنـک نـما، بـنی کـمـنیزمی لـهاتبا و هـر چـند بچوکیش بـت، هـر چـند ـمزییش بـت، دـبوا هاوتا بکرـت بـنازیزم و فاشیزم و توندتر هـوـی لـنـوبردنی بدـن. تـنانـت لـبـلایـنترین زانکـشدا. دیقـتتان دا، کـارزان عـزیـز لـ کـتـایی نـقـمبـری ئـمسـاـ، لـ لاپـــیـ فـیسـبوکی خـی، نوسـینـکی بـناوی "ئایـدیولـژیای بـعسـیزم چـیـ؟" بـاوکردوـ، لـوـدا لـ یـکـک لـ زانکـکانی بـریتانیا لـ کـرسی ماستـرـکـیدا کـ تایبـت بوو بـ نازیزم، مامـستاکـی ناچاریکردووـ و لـ دـرـوـی ئـارـزووی خـی کـمـنیـزم لـ تـنیشتـی فـاشیزم و نازیزمـدا دـبـوو بـکاربهـنـت. یـقـال نـح هـراری درـوشاوـترین ئـستـرـی بیرمـندی لیبرالـی ئـمـیـ. تـنها کتـبی "نوکسـس" کـ لـ (٢٠٢٤) بـاوبوـوـ، (٤٥) ملـیـن دانـی لـفرـشراوـ و بـ سـر (٦٥) زمان وـرگـدراوـ. وـرگـانـ کوردیـکـی، بـیـز شاهـ عوسمان لـ ئـمـانـیـوـیـ، ، لـ لاپـیـ (٢٧)دا، پـرـگرافـک لـ مانفـستـی کـمـنیست دـهـنـتـوـ (مـژووی هـموو کـمـیـگایـک تا ئـستا مـژووی ململانـی چینایـتییـ، ئازاد و کـیلـ، ئـشراف و عـوام...). دواتر دـنوسـت، ئـم لـکدانـوـ دووانـییـ بـ مـژوو، هـموو کارلـکـکی مرـیـی وـک ململانـی دـسـیـات لـنـوان سـتـمکار و سـتـملـکراو دـبینـت، کـواتـ بـ هـر وـتـیـک نابـت بپرسین (چی دـوترـت؟ ئایا ـاسـتـ؟)، بـیـکـو دـبـت بپرسـین (کـ ئـمـ دـیـت؟ ئـمـ خزمـتـی ئیمتیازاتی کـ دـکات؟).

یـقال هـراری کاتـک ئـم تـزـ بـناوی "زانیاری" دـهـنـتـوـ، کـ لـ لاپـیـکانی پـشوویدا زـر گـانـوـی هـیـبـستراوی زانیاری نـاـاستی دـزیوـتـوـ. هـمان نیـتی هـیـ کاتـک لـ دیدگای مارکس بـ خـباتی چیانـیـتی دـکـیـتـوـ. کتـبـکی تر کـ لـ لیستی پـشنیارکراوی (٢٠) باشترین کتـبی پـایزـی دـوری ـیـژنامـی (ئـین زیـت زیـت) بـوو، نوسـرـکـی (ئوقا وتستـک)ـ، بـناوی (کارل مارکس لـ جـزائیر، ژیان و دواین گـشتی شـیـشگـیـک)، بـزمانی ئـمـانی، کتـبـکـ بـنیازی ژیاننامـی مارکس لـ (١٨٨٢-٤-٢٧)، یانـ مانگ پـش کـچی دوایی، وـ تـایبـتی تـر ئـو دـ هـفتـیـی مـارکس لـ جـزائیـر بـوو، بـیـام بـشـویـک بـ تـواوی ژیانی دـگـیـتـوـ و لـوـوـ وـنـیـکی شـواو لـ بـچـوونـ بونیادیـکانی مارکس دـدات. (بـ ئـمـ ـوون نـیـیـ، ئایـا مـارکس بـوای بـ تـزـ بنـیـتـیـکـی خـی هـبـوو، چـقـی هـوـسـنـری مـژوو، ململانـیـ نـیـوان چینـکـانـ، کـ ئـمـ ئایـا دـتوانـرـت بـیـاستی و

قناعەتهێنەر بێت و ئەزمون بکرێت و بەداتا بسەلمێنرێت، یان ئەم تیۆرە لەچاوی مارکسدا تەنها لێکدانەوەیەکی تایبەتی (سۆبیەکتی) بووە لە سەردەمە مێژووییەکان)، چەند دێری دواتر دەنوسێت: "مێژوو پرسیەکی گەورەی ئاڵۆزە کە لە ژمارەیەکی بەسنوری هێوتە کەمایەتیەکان، تاکیەکان، ژینگەییەکان، کلتوریەکان و فاکتەرکانی تر کاریگەریان هەیە، ئەم فاکتەرانە کە بە بەردەوامی دگۆڕێن و کاریگەریان لەسەر یەک هەیە و بەیە ناتوانین تەنها بە یاسا ئابوریەکان بگەڕێنەوە ، لاپەڕە ١١٠)٢. یەکجار زۆرن بەهەموو زمانێک و لە تەواوی جیهان، دژایەتی مارکسیەت و تیۆری خەباتی چینایەتی.

ساڵی (٢٠٢٦) و ساڵانی داهاتوو، موژدە بەخشن، بە یەکەمجارە لە مێژوی سویسرا، گەورەترین خۆپیشاندانی کرێکاران و کارمەندانی کانتۆنی فات دەستیان بەمانگرتن و خۆپیشاندان کردووە. گەورەترین خۆپیشاندان لەدژی ڕاسیستەکان لە ئێمانیا، گەورەترین خۆپیشاندانی جەماوەری لە بریتانیا بە کەشی فەلەستین. بزووتنەوە کەمۆنستیەکان لەسەراسەری ئەورووپا و ئەمریکا و کەنەدا بەهەنگاوی گەورە بەرەو حزبیەت و بەرەو هێسوراوە کرێکاریەکان دەچن.

شێش بە چ مانایەک دێت؟

بەرژوازی لە کوردستان، لە لاوازترین کاتەکانی خۆیدا، غافڵ نەدەبوو لە سەرکوتکردن و تیرۆر و ڕێگری لە چالاکی ڕاستەوخۆی کەمۆنیستەکان. هێش بە سەر بارەگاکانی (ڕێکخراوی ڕێوتی کەمۆنیست) لە ساڵانی (١٩٩١ و ١٩٩٢) لە هەولێر و هەڵەبجە و ڕانیە و دهۆک و ئاکرێ، هەرش بە سەر شوراکان. وە دواتر کرنەلەژی خوێناوی درێژەی کێشا بە تیرۆری نازیرعومەر (١٩٩٣)، شاپور و قابیل (١٩٩٨) و کوشتاری بە کۆمەڵی ناو شاری سلێمانی لە (١٤)ی تەمووزی (٢٠٠٠)دا.

ڕەشنبیران، بەتایبەت گروپی ڕۆهەندیەکان، زمانیان بەخشی بەدەمی سەرکردەکانی شاخ کەتازە بەربوونە تاڵانی شار. لیبڕاڵیەتێکی بە بۆهایان بە کورد دامەزراند و شوناسێکی فەردیان دا بەناوی تاکی کورد. خە کرێکار لە کوردستان نیە، ئیدی مارکس و کەمۆنیزم بە دەبەت لەرە هەبن، بە ئەوەی ئەم تیۆرە دابهێنن، دەبوا مارکس و بیروباوەڕی مارکسیەکان، لە فکر و ڕەشنبیری کەمەڵگا دەربکەن. بەڵێ لە زەر چاوپکەوتن و ڕاڤە و کتێبەکانیاندا، چەمکەکانی بەعسیزم و فاشیزم و سۆشیالیزم و تەنانەت مارکسیسزم و کەمۆنیزمش، وەک یەک ئایدیۆلۆژیا تاوانبارکراون و و بەنەفرەتکراون. فاکتەرێکی گرنگی دواکەوتویی فەرهەنگی و تێشنەگەیندی سۆلەفیەت و داعشیەت و نیولیبراڵیزم. دورخستنەوەی بەتایبەت لاوان بوو لە مارکسیەت.

کەسانێک هەن و هەنگاو بەخشیان بێن کەمانیست:-
لەبری گەڕانەوە بۆ مارکس، دەگەڕێنەوە بۆ نیتچە؟ لەبری لێکدانەوەی مادیانە، میتافیزیکییانە دەوانن گەردون.
لەبری پرۆلیتاریا، دەبن، مۆگل!
ڕاپەڕین و هەڵسانە جەماوەرییەکان نابینن، دەبن کێلی فکری!
لەبری خەباتی کەمانستی، لە نێو پرسی هەبژاردنەوە، ێکلام بۆ کاندیدی کۆتای مەسیحی، لەسەر لیستی حزبی شیوعی کوردستان دەکەن؟
لەبری لێکدانەوەی ماتریالیزمی مێژوویی بۆ ئاژاوە و کێشکانی نەوان ئینسانەکان لەسەر شوناسە جیاوازە کلتوریەکان، دەن ئینسانەکان بۆپی لۆجیکی فیدرالیەتی سیاسی پەرلەمانی سەرژمێریان دەکەن ولەدیکالترین شێوەدا دیدگای کارل پۆپەریەکان بۆ کەمگای کراوە، لەبری خەباتی هاوبشی چینایەتی.
لە نێو کارساتکی سروشتیدا، لەبری قوبارانکردنی دەسەاتداران و ەاونیان بەهوتافی تاوانبار و بکوژ، ناچارکردنیان بەدەستکێشانەوە، وەک ئەوی لە ڤالانسیای ئیسپانیادا بوو. کەمانیستەکان دەبێت لە هەڵکراوە خەرخوازییەکاندا لەنزیک خەڵکەوە بن!
شۆشی کەمانیستی، قەناخبەندی نییە، زەمینسازییە. پراتیکی کەمانیستی هێژی لەسەدای نییە. شۆشە بۆ ئازادی هێزی کار لە سیستەمی چەوسانەوە. "کای ئەبستراکت" نییە، تێۆرییەکی گشتی ئەنتەرناسیونالیستیە و کەمانیستەکان ئەم تێۆرییە لە خەباتی چینایەتی نەوکەمگادا زیندوانە لە وەاتکان و لە کێشکانیاندا بەرەوپێشەوە دەبن. وردەبەرژوازی، هیچ کاتکی گونجاو نادزنەوە بۆ ئەم خەباتە و بەرژوازیش بتەواوی لەدژایەتی وەستاوتەوە.

۲۰-۱۲ی – ۲۰۲۵

kijan Espahangizi .der Bund 15.Dezember.2025-1
(2-Uwe Wittstock , Karl Marx in Algier page(109-110